

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

ve ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in eksedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrta leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ličgovih ulicah št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Nič ne bo.

Nekateri se še vedno vojske bojé. Tem nasproti trdimo odločno, kakor doslej, da iz vojske ne bo nič. Ko bi se pri nas mislilo na tako velikansko vojsko, kakor bi bila ta z Rusijo, potem bi morali videti že vse drugačne priprave, kakor jih v resnici vidimo. Ruski listi pišejo tako mirno, kedar govoré o novi vojski, kakor da bi imeli zmago že v žepu. Naši dunajski pa so polni strahu, oni že vedó, zakaj. Še Poljak Smolka je rekel, da na vojsko z Rusijo ni prej misliti, kakor še le potem, kedar imamo Anglijo in Francosko na svoji strani; tedaj priznava, da Francoske dozda še nemamo. Na Dunaji pa se tisti junaki, ki pišejo v „N. fr. Presse“, „Morgenpost“ itd., kateri so prej toliko upili po vojski, dokler se je še ni bilo bati, zdaj kar križajo pred njo, ko je nekoliko skoz okno pogledala. Ali bodo mar ti žurnalistični junaki uničili rusko armado? Ali morda mislijo, da bomo zopet samo mi Slovani imeli nalogo rešiti Avstrijo, kakor leta 1848 in 1849? Pri mizi smo najzadnji, v ognju pred sovražnikom pa naj bi bili po mislih teh hebrejskih žurnalistov prvi?

Morda bodo pa Madjari vse opravili? Toda Rusi jih dobro poznajo te Madjare in pravijo, da jih bodo na zelji pojedli. Kdo ima prav, in kdo je samó bahač? Nam se zdi, da na Dunaji ne zaupajo tolikanj v madjarsko silo; čujemo govoriti le o kongresu, pa malo o vojski.

Kaj pa Angleži? Skrili bodo rogove pod svojo poljevo lupino, brž ko se jim nevarnost približa. Dokler so mislili, da se Rus ostrašiti dá, upili so, kakor bi jim kdo zobé pulil; odkar so pa sprevideli, da Rus ne odjenja, postali so bolj mirni, in zdaj pravijo: če Rus ne

odjenja, — pa odjenjajmo mi! Beremo namreč sledeče angleške tirjatve: Rusija mora naznati pogoje miru, ruska vojna se mora nekoliko odmakniti od Carigrada, in Grška se mora kongresa vdeležiti. — V primeri s prejšnjim ropotom so te terjatve smešno skromne. Pogoji miru se bodo tako vsem vladam naznani, ruska vojska se brez škode lahko nekoliko odmakne od Carigrada, in da se Grška kongresa vdeleži, to Rusije ne bo dosti motilo, samo da se bodo potem poklicali tudi zastopniki Srbije, Črnogore in Rumunije. Po skromnosti teh terjatev sodimo, da Angleška nikdar resno na vojsko ni mislila, ampak da oporeka le iz same baharije, češ, mi smo tudi še tukaj! Saj je tudi pri berlinski spomenici samo Angleška sitnosti delala, in Turčijo v boj potisnila, pomagala jej pa potem ni. Tudi zdaj se ne bo ganila, tega smo preverjeni. In če se gane, se bo strašno blamirala, kakor se je že večkrat v tej vojski. Rusi se Angležem kar posmehujejo; zakaj ti poslednji že ne začno enkrat? Pa oni tega nikdar ne bodo, ker nima niti moči, niti poguma. Kdo se jih bo še bal po tolikih praznih grožnjah?

Dr. Vošnjakov govor

pri proračunski obravnavi v državnem zboru, 8. marca. Po stenografičnih poročilih.

Ker ne bom glasoval proti posebni obravnavi sploh, ampak le proti tistim točkam državnega proračuna, ki bi se znale smatrati kot zaupnica za vlado, sem svoje mesto med govorniki premenil, in sicer tudi iz tega vzroka, ker se večina te visoke zbornice, kakor sem imel že večkrat priliko prepričati se, le prerada posluhuje parlamentarnega sredstva, da

se sklene razprava, in na ta način usta zamašuje govornikom nasprotne stranke.

Odkar zboruje neposredno voljeni državni zbor, tedaj skoraj skoz 5 let, so udje tiste stranke te visoke hiše, k kateri se i jaz prištevam, kazali na slabo gospodarstvo državno, ki mora v družbi in kot posledica sedanje vladine sisteme konečno v pogin tirati vse prebivalstvo in tedaj tudi državo samo. Da so začeli tudi med vstavoverno stranko nekteri to spoznavati, pričá predlog, ki se je v prvem branji pred nekimi dnevi v tej visoki hiši obravnaval, in v katerem so nasvetovalci, udje leve strani te visoke zbornice, prav za prav javno izrekli nezaupnico zaradi denarnega gospodarstva zadnjih let.

Če si ogledamo državni proračun za l. 1878, najdemo v njem še v veliko večji meri tista zla, za katerimi so bolehalí njegovi predniki, namreč: primanjkljaj, kterega je g. poročevalec zračunil na 23 milijonov, ki bode pa v istini veliko večji; najemo založenih in nezaloženih dolgov; prodajo dolžnih pisem učnega zaklada, ker je drugo državno premoženje že zdavnej razprodano, in nimajo že več kaj prodati, pa povikšanje državnih dohodkov, ki se jih nadejajo od davkoplačevalcev po povikšanju njihovih bremen.

Pri teh za Avstrijo in njene narode jako nevarnih okoliščinah štejem si v dolžnost zopet opozorovati na glavne vzroke, ki jih je treba pred vsem odpraviti, če se neče naša skupna avstrijska domovina pri svoji krepki in prirojeni jej postavi, vsled ktere bi še marsikteri vek lahko ostala in rasla, razbiti ob pečinah svoje čisto napačne notranje in vnanje politike.

Ruska literatura leta 1877.

(Po českých „Narodnih Listih“).
(Konec.)

V podobnej razmeri k slovanskej vojski kakor dnevna žurnalistika — gazete — so stali tudi tako imenovani žurnali, t. j. veliki mesečniki, katerih imajo Rusi več, izmej katerih so se pa z beletristiko in politiko pečali lansko leto glavno „Očestvennye Zapiski“ in „Vestnik Evropy.“ *) Še početkom srbskoturške vojske so se ti žurnali tako zdržljivo vedli, da so o slovanskem vprašanju najpreje molčali. „Vestnik Evropy“ je — kakor se vidi — še danes pripravljen trditi, da bi ne bilo vojske, ko bi ne bilo teh raznih novinarjev in blaznih slovanskih društev. A „Očestvennye Zapiski“ so stopili še le lani v red tistih, ki taje slovansko mišljenje in slovansko gibanje na Ruskem, kakor se razvidi iz dopisov necega „tujca, Rusko bolj ljubečega nego lastno očevino“, in iz raznih povodov gospoda Boborykina, ki so bili v „Zapiskih“ v drugej polovici lanskega

*) K tema dvema se je pridružil letos novi veliki mesečnik „Severnij Vestnik“.

leta natisnjeni. Skratka, dogodki minulega leta na Ruskem so bili tako nepričakovani, da je žurnalistka pri njih glavo zgubila. „Pošteni“ pisatelji in sodelavci „peštenih“ novin in listov so pisali največe bedarije in „šovinisti“ (kričači) so govorili resnico.

Slovansko gibanje še tudi ni prešinito krasne literature, na koliko so njeni plodi posebej izšli (a teh je razmerno malo, ker porabijo veliki listi večidel vse literarne izdelke). Lansko leto sta izročila dva velikana na literarnem polju svoje plode sodbi občinstva. Ta dva sta grof N. L. Tolstoj in J. S. Turgenév. Gr. Tolstoj je izdal lani konečni del svojega obširnega romana „Anna Karéjevna“ ki je začel izhajati že l. 1875. Publicistični smer se je raztegnil tudi do tega slovečega pisatelja. Kar se tiče oblike tega romana, moramo reči, da nam pisatelj ne predočuje krasnih slik ampak riše vse navadno, toda s takim umetniškim umom in podrobnim naštevanjem, da svoje čitatelje popolno prevzame.

Ivan Turgenév je spisal roman „Nov“, *) ki

*) Nov je ženskega spola.

je bil na prvo natisnjen v mesečnih zvezkih „Vestnik Evropy“ in potem posebej izdan. Turgenév si je pridobil pri ruskem občinstvu, zlasti z romanom „Oci i deti“ tako veljavo, da je pričakovalo od njega „novega slova.“ Občinstvo in kritika je sprejela „Nov“ s predrazsodkom, da mora biti v njej zopet „novo slovo“ primerno sedanjej navdušenej dobi. Ali Turgenovega roman ne govori ničesar o dogodkih, ki so postali „zloba dne“. Prizadeva si sicer pisatelj opisati v svojem romanu duha svoje dobe, ali nič se ne dotakne slovanskega gibanja ter hoče izobraziti samo razvoj ruskega življenja. Čitatelju se vriva vprašanje, je-li „Nov“ v resnici slika razvoja ruskega duha, slika, ki se opira na natančno izučenje dejanskega življenja, ali je pa samo kopija; ki se opira na vire, pridobljene iz raznih knjig in časnikov, vriva se vprašanje, je li nastala „Nov“ iz raznih, dosti površnih vtisov in ne iz neposrednjega nazora dejanskega življenja. Iz marsikaterega odstavka Turgenovega romana se blesketajo sicer žarki globokega pisateljevega razuma in domišljije, ali ž njimi vred se tudi prikazuje pomanjkanje

Avstrijski načelni državniki razun nekterih slavnih izjem so vsi tako odločni strankarji politične ali narodne vrste, da oziraje se na koristi svoje stranke, koristi skupne države ne zgube le izpred oči, ampak da jim sem ter tje celo naravnost nasprotujejo.

Na notranje in vnanje delajo zdaj nemško-narodno, zdaj madjarsko politiko, kakor da bi bile koristi avstrijske ali bi mogle biti ene in iste z nemškim ali madjarskim narodom; o avstrijski, zgodovinskemu razvitku in posebni sestavi primerni politiki ni bilo nikdar govorjenja.

Ko Schmerling l. 1861 in pozneje vkljub svojim premedenim februariskim volilnim redom z njihovimi oddelki za samovlastne koristi, z nepravilnostjo v razdelitvi števila poslancev med temi oddelki na korist tako zvanemu velikemu posestvu in meščanstvu, kmečkemu prebivalstvu pa na škodo, z aktivno in pasivno volilno pravico vradnikov in penzionistov, s silno krivičnim kratenjem slovanskih narodov na korist nemškemu v raznih zborih, ko tedaj Schmerling vkljub vsemu temu iz Avstrije ni mogel napraviti centralistične države z nemško hegemonijo, raztrgala se je država l. 1867 v dve polovici, ter v naši polovici nadaljevalo prejšnje nemško centralistično gospodarstvo, unkraj Litave pa Madjarom prepustilo vladanje, ktero so proti ogerskim Slovanom izvrševali na način, kakor od Turkom sobratnega naroda nasproti Slovanom ni bilo drugače pričakovati. Ta nesrečna razdvojitve Avstrije, s ktero je bil v prvi vrsti svojo novo domovine osrečil znani iz Saksonskega prišli državnik, ne da bil kedaj spoznal posebnost Avstrije kot raznotere narode obsegajoče države, je v 10 letih svojega obstanka naše cesarstvo pripravila na rob njegovega propada. Le tujec zamogel je izustiti v posledicah za Avstrijo tako zelo nevaren izrek: „Trebaja je Slovane pritisniti na steno“, s katerim se je med narodi pričela doba hujskanja, ki se mora zaznamovati kot glavni vir slabosti, razdejanja in onemoglosti Avstrije.

Ker se namreč 16 milijonov avstrijskih Slovanov ne da s peresom spraviti s sveta, zlasti zato ne, ker pri teh narodih statistika kaže čedalje obilnejši in večje pomnoženje kakor n. pr. pri Madjarih, treba je bilo izmisliti si poseben, zahotan organizem, dualistično osnovo države, da se je naravna večina naroda pri vseh zborih spravila v manjšino ter tako svetu dokazalo, da so v Avstriji le vsta-

voverci in Madjari, s katerimi je treba pri političnih primerah računati.

S pomočjo glasovitih Schmerlingovih volilnih redov, se je v državnem zboru brez posebnih težav sestavila vedno vdana večina, ki je bila vseskozi celo pripravljena, najvažnejše koristi Avstrije žrtvovati Madjarom, da si je le s tem ovarovala še dalje gospodstvo takraj Litave. Ta gospodovalna stranka, ktere nočem imenovati nemško-liberalne ampak hebrejsko, ali semitiško-liberalušno, je že skoraj 10 let na krmilu po le kratkem prenehljeji l. 1871 za časa v resnici avstrijskega ministerstva Hohenwartovega; imela je tedaj dovolj časa svoj osnovalni talent in zmožnost za vladanje dokazati na notraj in na zunaj.

Pogled na naš proračun v primeri z unim pred 10 leti, pogled na obupno zmedenost naših notranjih razmer nam kaže, kako da je gospodovalna stranka svojo nalogo umela, in na ktero stran je razvijala svojo organizatorično (osnovalno) delavnost; pogled na splošno politično stanje nas podučuje, kako silno sta padla moč in vpliv Avstro-Ogerske v evropskem sodišči v tem času. Konečni vspeh takraj in unkraj Litave se, dovolj žalostno za Avstrijo, zaznamova s temi kratkimi besedami: Popolna zmešnjava v notranjih, občutno oslabljenje veljave skupne države v vnanjih zadevah.

Če se ozremo na notranje razmere, na političnem in gospodarskem polju zapazimo reči, ki pričajo, da so večkrat ponavljane besede gdenarnega ministra: „Bo že bolje, ja, postalo je že bolje“ zgolj ironija (zasmeh) glede na čedalje večjo revščino prebivalstva in države.

Ker sem o delovanju vlade v gospodarskem oziru že pri neki prejšnji priliki izrekel svoje mnenje, ko se je obravnavalo o porabi tako imenovanega pomožnega posojila, se hočem danes pečati le s političnim delovanjem gospodovalne stranke in sedanje vlade, ki je pa meso od njenega mesa.

Da bi svoje in svoje stranke gospodstvo bolje vtrdila, je vlada, v porazumljenju z vstavoverno stranko l. 1870 deželni zborom vzela od krone jim zagotovljeno pravico voliti za državni zbor, ne da bi bili deželne zbere vprašali za njihovo v tej zadevi pred vsem merodajno mnenje, ali da bi bili zbori sami temu pritrtili, ktero ravnanje se je ne po krivici zaznamovalo kot prelomljenje vstave.

Volilni red za naposredne državne volitve se je pa še bolj kakor Schmerlingov na korist vstavoverne stranke, zlasti pa na škodo slovanskim narodom, tako umetno sestavil, da se je

malemu delu prebivalstva v družbi z birokracijo za veliko let zagotovila umetna večina nad pravo večino narodov avstrijskih.

Pridržali so zastopanje lastnih koristi, ali prav za prav sramožljivo stanovsko vstavo navzlic gizdavemu oklicu neprosredajih volitev ter velikemu posestvu odločili neprimerno veliko število poslancev, ki pri večini dežel z njegovo duševno in gmotno veljavo niso v nobeni primeri, kmečkemu ljudstvu pa, ki ima po svojem številu in svojih davkih pravico do dveh tretjin poslancev, se jih je odločilo komaj nekaj čez četrti del.

Ker so ob enem znova omejili aktivno volilno pravico davke plačujočega občinstva, ne da bi bili ob enem omejili aktivno volilno pravico državnih vradnikov, in ker vsled oficijelnih kandidatur in vradnega vplivanja na volitve prava volja voliteljev že skoraj ne more več na dan priti, je naše zastopništvo postalo že zgolj zmišljava, in državni zbor, ker njegova večina ne zastopa ljudstva, ampak le posamezne odličnejše stanove, prišel je pri ljudstvu po pravici ob vso veljavo.

Zlasti javno mnenje hudo vznemirjajo in pačijo volilni izid oficijelne kandidature in pritiskanje vladnih organov na volitelje, ki se poslužujejo vseh dopuščenih in dostikrat tudi nedopuščenih sredstev, da zadobe umetne večine. To vladino pritiskanje na volitve se silno močno in včasih prav nesramno šopiri zlasti v slovanskih in slovansko-nemških deželah pričemši z volitvami za srenjske in okrajne zastope do volitev za kupčijsko zbornico, za deželni in državni zbor. Posebno živo se to vladno ravnanje kaže pri volitvah na Kranjskem kjer si vlada prizadeva konstitucionalna načela na glavo postaviti, ter začudenemu svetu pokazati, da je na podlagi avstrijskih volilnih redov vsled pritiskanja vladnih aparatov dvanajsti del prebivalstva, namreč peščica v deželi naseljenih nemških Kočevcev, v deželni zbor pridobila večino nad drugimi enajsterimi deli slovanskega prebivalstva, kar kaže, da zastopništvo v Avstriji nima ne glave ne nog.

Ker je bila čisto naravna v deželnih in narodnih razmerah vtrjena narodna večina deželnega zbora kranjskega vladi že zdavnej trn v peti, bil je ta deželni zbor še preden je pretekla njegova postavna doba, razpuščen, in v sredi žetve, volilcem v veliko nepriliko, so bile razpisane in izvršene nove volitve. Če se to primerja z ravnanjem vladinim nasproti drugim deželnim zborom, katerim se ni le dovolilo da jim je potekla postavna doba, ampak so se nova volitve še veliko mesecev pozneje določile, in naposled celo zopet ustavile — kar zopet razodeva premajhno previdnost in popolno pomanjkanje premislilika — nam ravnanje proti deželnemu zboru Kranjskemu in pri njegovih novih volitvah pred oči stavlja tisto ztrankarsko strast in strankarsko zavidnost, ki to vlado vodi, ne da bi se zavedala dolžnosti, ki jih mora kot avstrijska vlada imeti nasproti vladarski hiši in nasproti državi iz tako različnih narodov sestavljeni.

Nikdar ne more dobro biti, če vladini organi z nogami teptajo priprosta načela javne nravnosti in pravičnosti, kakor se je godilo, kar je znano, pri volitvah za kupčijsko zbornico in deželni zbor na Kranjskem. Da nekaj prav živih zgledov navedem, opomnim le, da je vlada v tistih mestih in trgih, kjer je bila oficijelna kandidatura v nevarnosti propasti, volilni imenik še po preteku za reklamacije odločenega časa samovoljno popravljala, opozicije sumljivim volilcem volilno pravico jemala ter ljudi z volilnimi izkaznicami pošiljala

lastnega nazora in neposrednjega poznanja ruskega življenja. Pristaviti moram, da se skoraj ne sme pričakovati od prebivalca pariške vile, da bi natančno poznal, kako se razvija in kam se obrača ruska mladež. Vsaj se lahko moti vsak francoski pisatelj in tudi Jean „Tougenef“ v rečeh, tičečih se najbolj domačega življenja na Ruskem.

Na dramatičnem polji se mora omeniti novo delo A. N. Ostrovskega: „Pravda horoša a sčastije lučše“ (resnica je dobra ali sreča je boljša) in „Poslednjaja žertva.“ Za predmet prve igre je predelal stari dramaturg neko povestico ali tako, da se odlikuje z nenavadno gladkostjo jezika, s tipičnim opisanjem osob in mest in je polna najprimernejšega humorja.

Govoreč o prednjih zastopnikih sedanje ruske literature, ne smemo molčati o Ščedrynu in Nekrasovu. Ščedryn biča v celem vrsti članokov v „Otečestvenih Zapiskah“ vsakoršne „zlobe dne. Strupeni posmeh in primernost razbora, dosegajoča vrhunec umetniškega obraza dajeta

Ščedrynu jedno izmej prvih mest mej sedaj živečimi ruskimi literati. Začetkom lanskega leta je izdal zvezek svojih „blagonemerych rečej — dobro mišljenih govorov“ in koncem leta drugo knjigo: „v sredč umčerenosti — sredi zmernosti.“

Iz Nėkrasovega peresa so prinesli pravi „Ot. Zapiski“ v prosinčevem zvezku „poslednjaja pėsnj polno globočega in žalostnega čuta bližajoče se smrti. In resnično, umrl je 27. grudna (po ruskem koledarji) in predposlednji dan leta je spremilo skoraj vse peterburško prebivalstvo na pokopališče največega izmej živečih ruskih pesnikov, prvega po Puškinu in Lermontovem v obče. Na mogili Nikolaja Aleksėjeviča Nėkrasovega je govoril njegov največi prijatelj Th. M. Dostojevskij, ocenivši zgubo, katera je dosegla ruski narod s smrtjo moža, čegar pesniški plodi so privabili k sebi čestitelje iz vseh vrst občinstva in z naj bolj raznih literarnih strani. Slavin.

ki volitvi, ki volilne pravice nikdar niso imeli, kakor je n. pr. v Loki 19 leten c. kr. davkarski praktikant, ki je še le par dni pred volitvijo kot c. kr. državni vradnik prisegel, dobil volilno izkaznico, dasi je bil mladoleten, tedaj po nobenem načinu volilne pravice ni imel, ker po mnenju vlade vsakdo velja za polnoletnega, kakor hitro je kot definitivni državni vradnik prisegel. (Konec sledi.)

Vse proti Slovanstvu.

Sovražniki Slovanstva se ozirajo po vseh kotih sveta, in iščejo, kje bi mogli kakega zaveznika proti Slovanstvu dobiti. Očitno izrekajo naši dualistični listi, da za to nečejo Bosne, da bi se slovanski živelj v monarhiji ne pomnožil, očitno pravijo, da slovanskih držav na jugu, kakor Bulgarije, Srbije, Črnogore ne trpe, in da jih bodo skušali zatreti, da si Slovan nikdar opomoči ne bo mogel, očitno zahtevajo, da mora Slovan več en rob ostati, naj že bo pod Turkom ali pod Madjarom, pod Nemcem ali pod — Grkom! Skušali so Rumunce ščuvati proti Slovanom, pa ti so ali prepametni ali preboječi; zdaj so Angleži in Madjari vendar srečno našli jeden neznaten narodič, ki hoče stopiti v protislovansko ligo, to je mali grški narod. Z velikanskim veseljem objemajo zdaj tega novega zaveznika. Angleži so ga vzeli pod svoje krilo, ter očitno izražajo, da bodo porabili Grke proti Slovanom.

Ravno tako se naši turkfilci vesele tega novega pajdaša, odkar so spoznali, da s Turkom ni nič, in zdaj sanjajo o tem, kako bi južne Slovane s pomočjo Grkov v kozji rog vgnali. Vsakemu je sicer prosto, poiskati si zaveznikov, kjer koli hoče, pa to je razžaljivo za nas avstrijske Slovane, da se dunajski listi predrznejo, očitno izjavljati, da mora Avstrija Grke podpirati, da se Slovani na steno pritisejo. Ali ni mar nobenega Slovana v Avstriji, da se sme tako očitno o uničenju Slovanstva govoriti? In drugo vprašanje: ali res mislijo, da bomo avstrijski Slovani pomagali kopati grob za sebe in za svoje brate izven države? Res da naša ovčja natura veliko prenese, pa do izdajalstva do svoje lastne krvi, do samomora nas ne bodo prisilili! Iz vsega pa se lahko prepričamo, kakšni prijatelji da so nam naši dualisti, s kterimi živimo vendar v eni državi, ki pa na nič drugega ne mislijo, kakor na to, kako bi nas uničili in zadušili. Ni dvoma, da špekulirajo tudi že na to, kako bi še bosenske mohamedance zoper nas porabili. Iz istega namena bi radi zvalili na svojo stran tudi Albanese ali Arbanese (Škipetare); sploh jim je vsak cigan in čerkes ljub in drag, samo da je od njega kaka pomoč zoper Slovane pričakovati.

To naj bi premislili Hrvatje, posebno pa Poljaki, potem bi gotovo ne bili taki separatisti. Slovani nemajo druge pomoči iskati, nego v združevanju svojih raztresenih udov in duševnih moči; saj vendar vidimo, kako se zbirajo vsi veliki in mali narodi pod eno zastavo, da bi nas vgnali. Boleti pa mora avstrijskega Slovana, ki je že toliko krvi in blaga žrtvoval za avstrijsko domovino, da se časniki obeh glavnih mest (Dunaja in Pešte) le o tem pomenkujejo, kako bi se Slovanstvo zatrla. Ni li nikogar, da bi se za nas potegnil? Ali nas je 18 milijonov Slovanov v državi samo čeda ovac brez volje, brez značaja, da niti kake lastne želje imeti ne smemo, in tudi nemamo? Žalostno je, da zamorejo Slovenci brati vsak dan zasramovanje Slovanov v dunajskih listih,

pa jim nič ne presedajo, in niso nič žaljeni, ampak jih še vedno in vedno kakor evangelijski bero, in še ne zapazijo, da se ti listi brez vse sramote pomenkujejo, kako bi nas naj preje s poti spravili. V istini, polž ima bolj vroči kri, kakor tisti Slovani, kterim taka hrana dobro tekne.

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. marca.

Avstrijske dežele.

Nadvojvoda Karl Ludvik je te dni obiskal Prag, kjer je bil jako sijajno sprejet.

Državni zbor obravnava državni proračun. Vlada mu je izročila tudi načrt o začasnem podaljšanju pogodbe, ne da bi bila predlog kaj opravičila.

Na Galiskem v Levovu je pri volitvi za državni zbor dr. Smolka, dasiravno ni kandidiral, dobil toliko glasov, da se bode med njim in Goluhovskim vršila ožja volitev. Dr. Smolka je vsled tega javno sprejel ponudeno mu kandidaturu, ter je pri tej priliki razložil svoj program. Od vojske z Rusijo je odsvetoval, Avstrija naj se loči od tricarske zveze in zedini s Francosko in Angleško; še le potem bi zamogla pričeti vojsko proti Rusiji. Osoda Avstrije je odvisna od vstanovitvenja Poljske. Da se Turčija v Evropi ne more obraniti, se je vedelo že pred 10 leti, in Avstrija bi si bila morala že tedaj pridobiti prijateljstvo balkanskih narodov. Zdaj pa je vzhod za Avstrijo zgubljen. Bosno in Hercegovino je treba zasedeti, ker bi sicer te dežele v roke prišle Rusiji, kar bi bilo za Avstrijo jako nevarno. Volitev se bode vršila jutri.

Vnanje države.

Rusija in Turčija ste podpisale mir in dotična pisma zamenjale 17. t. m. Ko se bodo izročila vnanjim vladam, kar se je imelo zgoditi danes po posebnih poslancih, se bodo tudi objavila. Kongres se neki snide 2. aprila v Berlinu, kjer bodo vnanji poročniki že prej nekatere reči pretresali, da bode kongres brez zamude pričel obravnavo potrebnih vprašanj. —

Angleški minister je v zbornici poslancev rekel, da zaradi obstoječih razmer brodovje ostane v okolici carigradske. Rusija ni odrekla, da bi se grški pooblaščenec ne smel vdeleževati kongresa, ampak je le stavila vprašanje, pod kakšnim imenom da bi se to zgodilo.

Iz Carigrada se poroča, da je v Čataldjo, Čekmedje, in San Štefan došlo 25.000 Rusov, ki tam ostanejo namesto oddelka carskih gard, ki danes odrinejo v Odeso. Vbarvanje ruskih vojakov v Bujukderi se ni hotelo dovoliti. — Savfet paša imel je v San Štefanu razgovor z velikim knezom Nikolajem. — Svojemu prvemu ministru Ahmedu Vefik paši podaril je Sultan Osmanijev red prve vrste in sabljo z zlato nožnico. — Da se odvrnejo prepri, Rusi jemlje orožje kristjanom in muhamedanom v Bulgariji. — Vstajniki grški, ki so se bili zbrali pri Jenidži v Tesaliji in pri Katerini blizu Soluna so bili boje od Turkov tepeni.

O zboru kardinalovskem, o kterem je „Slovenec“ nedavno poročal nekaj po „Hlasu“, došla nam je iz zanesljivega vira poprava, da je tudi kardinal Pellegrini že mašnik. Bil je vodja pri penitencijariji in prelatom rimske kamore dekan, ali meseca novembra in decembra je prejel male in više rede duhovske, ki mu jih je podelil tedanji kamerlengo Pecci, sedanji papež Leon XIII. sam,

poslednjega v cerkvi sv. Stanislava, pred posvišanjem v čast kardinalovsko, v katero so ga Pij IX. privzeli bili 28. dec. 1877. —

Nemskemu cesarju se je po bavarški vladi izročilo pismo, v kterem se mu naznanja izvolitev papeža Leona XIII.

Italijanski vladi donese knez Urusov pismo, v kterem se ji naznanja sklenitev miru med Rusijo in Turčijo. Pri sestavi novega ministertva jim gre nekoliko trda zlasti zaradi denarnega in vnanjega ministra. — Za nadvojvoda Franc Karelina določila se je 14 dnevna dvorna žalost. — Tajnik angleškega poročništva Malet, je odšel v London, da bode spremlil kot tajnik lorda Lyonsa k kongresu.

Izvirni dopisi.

Iz Tupalic, 14. marca. 3. marca izginil je v Kokri pod Grintovcem posestnik B. C. med tem, ko je njegova ženka v Kranj odšla na trg. Dospevši domu ne najde ne duha ne sluha po svojem možu. Prvi dan se vedno še ozira, od kod da jo primaha, pa vse zastoj. Drugi dan toraj urno razglasi bližnjim sosedom, ki mu hitro skušajo na sled priti. Ker so eni govorili, da se je najbrže obesil ali pa skočil v kakšno brezdno, hiteli so na vse strani po gozdih med skalovje in okoli sumljivih brezdov, vendar je bila vsa njih skrb in ves trud brez uspeha. Iskali so ga kake 4 dni, potem pa pustili vse nastran. Preteklo nedeljo proti večeru pa ga opazita dva dečka, ko je ravno prišel okoli svoje hiše in mislil zopet naprej odriniti; zavpijeta tedaj nad njim, da naj obstoji, in hipoma se zgrudi na tla. Hitro skočita k njemu ter ga odpeljeta v njegovo hišo. Mož je bil tako oslavljen od prevelicega gladu in mraza, da ga ni bilo skoro za poznati; ko je nekoliko k sebi prišel, pripovedoval je, da je bil ves zmešan, ne vedoč, kako ali kaj, in le toliko ve, da je prenočeval v snegu med mrzlim skalovjem v Kokerskih hribih. Pravi tudi, da mu je ta nemir delala huda vest, ker je bil pred 10 leti obdolžil dva Kokerska fantina, da sta mu slanino, meso in kruh pokradla, in sta bila oba kaznovana in od žandarjev tako hudo vklenjena, da se to enemu še danes pozna na rokah, ko je od tega minulo že 10 let.

Ko mož nekoliko okreva, pošlje nekega moža po soseda, ktera je bil pred 10 leti obdolžil tatvine, ter ju povabi na odločni dan v bližnjo gostilnico, da se z njima poravna. Snidejo se res v Leskovcu, kjer ju prosi odpuščenja, ter njima plača enemu 35 gl., enemu pa 13 gl. zaradi prestanih bolečin. Naj si toraj vsakdo zapomni stari pregovor: „Ne devaj kropa k ognju, dokler nimaš moke.“

Iz Gorenjskega, 16. marca. (Ilirija.) Prav primerno se mi zdi objaviti eno svojih že dolgo časa gojenih misli o Iliriji. Še ko sem palico namesto konja jahal, so mi moja že zdavnej pokojna mati pripovedovali, da smo mi Ilirijani. Ker sem v časnikih bral, kako Ogri in Hrvatje za našo sukno vadljajo, privoščili bi jo našim bratom Hrvatom, če bi hoteli spoznati, da to ni navadna sukna Dalmacije, ampak da je to tista mogočna Ilirija, kateri se je celo silovita Macedonija nekdanj morala ukloniti in ji tribut plačevati, pod katero so spadale Istra, Primorje, Koroška, Kranjska, Štajarska, kakor tudi Črna gora, Hercegovina, Albanija in Bosna. Gotovo je morala biti velikanska in mogočna, ker so jo slavni velikaši v mislih imeli in jo izvrstni pesniki tako milo opevali.

Čeravno je bil Napoleon I. za mnoge dr-

žave silno huda šiba, mu moramo mi Slovenci vendar le hvaležni biti, ker je nas on tako rekoč izbudil in tudi nam Ilirijo iz starodavne gomile zopet k življenju poklical. To je navdušilo našega pesnika Vodnika, da je ves zavzet pel: „Napoleon reče: Ilirija ustau!“ Ilirija ustaja, gleda okrog, pa skoro ne pozna že več svojih otrok; pa poredni otroci tudi nje niso več spoznali, prodali so jo bili za skledico leče.

Mislili so vsled tega postati veliki in imenitni, ter so trkali na vrata mogočnežev, ki se pa za nje niso dosti zmenili. Če bi se bili že takrat potegovali za Ilirijo, bi bili gotovo več veljali in skupnost slovenskih dežel bi se ne bila čisto pozabila, ampak ostala bi bila vsem v živem spominu, in bi bilo tedaj veliko laglje jo zopet oživiti kakor sedaj, ko se nekterim mrzi že samo ime Ilirija. In vendar je Ilirija v zgodovini že v prvih časih slovela, in je Ilirec na morji že hraber bil, ko se je Rimljan še le ladije tesati učil.

Pa kraljestva ustajajo in padajo, in tako je tudi po Rimcih padla starodavna mogočna Ilirija, ki naj se pa zopet oživi, da bode kot mogočen del mogočne Avstrije meje njene branila proti tistim sovražnikom na jugu, ki si kot potomci nekdanjih Rimljanov domišljujejo, da morajo tudi nekdanje ilirske dežele zopet pripadati k novi za silo skrpani Italiji.

Domače novice.

V Ljubljani, 21. marca.

(Deželni predsednik vitez Kalina) je bil 18. t. m. pri cesarju pri avdijenci.

(Kranjska eskomptna družba) ima danes popoldne ob 4. uri svoj občni zbor.

(Katoliška družba) ima 31. t. m. popoldne ob 6. uri občni zbor, kterege naj se udje prav obilno vdeležijo.

(Mestni odbor) ima jutri 22. t. m. popoldne ob 5. uri zopet javno sejo, pri kateri se bodo obravnavale zadnjič zaostale reči.

(Deželni odbor) je v seji 16. marcija sklenil, pogorelcem iz Stare vasi pri Šentjerneju dati 1400 for. podpore iz deželnega zaklada.

(Vabilo k pristopu novo osnovane čitalnice) v spodnji Šiški. Letni donesek znaša za osobo 1 gl. 50 kr., za rodovino 3 gl. Vpisuje se v čitalničnih prostorih v hiši gosp. And. Vodnika (pri Žibertu.)

(Slikar Janez Šubic) je nedavno dovršil krasno podobo žalostne Matere božje za novi veliki altar na Breznici, ktero nekteri skoraj še bolj hvalijo kakor podobo sv. Martina v Šmartnu pod Šmarno goro, ki je bila svoje dni nekoliko časa izpostavljena v redutni dvorani. Nadopolni slikar se je te dni preselil na Dunaj, da se še nekoliko po tamošnjih umetniških delih izuri, ter se iskreno priporoča zlasti cerkvenim predstojništvom, ker tudi v ceni ne pretiruje. Naslov njegov, če bi se hotel kdo v eni ali drugi zadevi do njega obrniti, se glasi: „Johann Šubic, Maler, Wien, Wieden, Karolinengasse Nr. 7, 2. Stock.“

(Odborove seje mestne 15. t. m.) se je z županom vdeležilo 22 odbornikov. Župan naznanil, da voditelj deželne vlade vsled najvišjega povelja mestnemu odboru za izrečeno sočutje pri smrti nadvojvoda Franca Karla izreče najvišjo zahvalo. — Rešijo se reklamacije zaradi volilne pravice za mestni odbor. — Volitve za mestni odbor se bodo vršile: za III. volilni red 12. aprila, za II. red 13. aprila, in za I. red 15. aprila. Izvolitev udov v volilno komisijo se prepusti g. županu. G. Klun stavi predlog, da

naj se volilni imenik zopet natisne in volilcem izroči. Vitez Kaltenegger nasvetuje predlog izročiti finančnemu odseku, kar se tudi zgodi. Nasvet stavbenega in finančnega odseka, stavbeni družbi kranjski prepustiti kos mestnega zemljišča poleg Latermanovega drevoreda proti temu, da družba en kos svojega zemljišča ob drevoredu odstopi mestu, za ostalih 2896 □ metrov pa mestu plača 1448 gl. 34 kr., se po nasvetu dr. Supana izroči še enkrat dotičnim odsekom v natančnejši prevdarek. Zarad pozne ure se javna seja sklene. O burnem dogodku med to obravnavo smo hoteli molčati; a ker „Tagblatt“ o njem čisto enostransko poroča rekši, da je g. Regalija zaradi osebnega napada na dr. Schreia doletela zaslužena graja, dolžni smo se potegniti za čast g. Regalija in reč nepristransko poročati, kakor se je zgodila. Dr. Schrei je prav iskreno priporočal, da naj odbor sprejme ponudbo kranjske stavbene družbe, ter jej proda gori omenjeno zemljišče. G. Regali mu je ugovarjal ter je pričetkom svojega govora rekel, da g. Schrei ni govoril kot mestni odbornik na korist mesta, ampak kot delničar stavbene družbe na korist tej družbi. Dr. Schrei se je vsled tega obrnil do župana ter ga opomnil, da naj ga varuje pred osebnimi napadi, in g. župan se je res silno hudo zadržal nad g. Regalijem, opomnivši ga na to, da naj se zdrži osebnih napadov. Županovo grozjenje dalo je menda g. Schreju pogum, da je med tem, ko je g. Regali čisto mirno dalje govoril, rekel: „Dieser Geselle, der unverschämte Kerl!“ Ta izraza zbudila sta veliko nevoljo med narodnimi odborniki, ki so zahtevali, da naj se dr. Schrei zavrne „k redu“ (ali posvari), česar pa g. župan ni storil. Pač pa se je g. Schrei sam čutil krivega ter je med tem, ko je g. Regali mirno nadaljeval svoj govor, segal mu v besedo rekši, da hoče svoj v naglici (in der Hitze) storjeni izrek preklicati, če g. Regali opomni, da ga s svojim govorom ni hotel žaliti. G. Regali je govoril naprej ter memogrede omenil, da nikakor ni nameraval koga razžaliti, ampak da si je le vsled Schreiovega govora mislil, da on govori kot delničar stavbene družbe nje, in ne mestu na korist. Iz tega čisto nepristranskega poročila naj bralci sami posnemó, kedo da se je dostojniši obnašal, ali „der Geselle und der unverschämte Kerl“, ali pa gospodje, ki se tako radi ponašajo s svojo inteligencijo in oliko, kterim je zatoraj g. Jurčič po vsej pravici očital, da tako surovih besedi v mestni dvorani gotovo še nikdar ni bilo slišati, in da je g. dr. Schrei tisti, ki jih je govoril.

(Slovensko gledališče.) Na dan sv. Ježefa igrala se je v našem gledališču iz češkega poslovenjena lepa igra „Požigalčeva hči“. Igralo se je tako dobro, da je občinstvo skoraj vse igralce zapored na vid poklicalo. Srečen večer je imel g. Kocelj, njegovo igranje je bilo skoz in skoz izvrstno, kar je občinstvo z vednim ploskanjem priznavalo. Gospodje Schmid, Šušteršič, Magolič in Rus, gospica G. Nigrinova in gospa Odijeva so se skušali, kdo bi drug drugega prekosil. Šturm jo je enkrat malo zavozil, pa to igre ni motilo posebno. Obžalujemo, da ni bilo več občinstva, ker ravno po takih igrah bi se dala izobraženost in olika med ljudstvom razširiti; pa naše občinstvo, kakor je videti, se hoče v gledališču le smejeti, in ima najraje burke in vesele igre. Prav zameriti ljudem tega ne moremo, ker tragike in žalosti imajo v dejanskem življenju dovolj, zato se hočejo v gledališču razvedriti in na vso žalost pozabiti. Le tisti, ki se jim v življenju dobro godi, so potrebni, da čutijo vsaj

nekaj navidezne žalosti v gledališču. Nam pa se resnične tragike v življenju ne manjka, zato našega občinstva ne bomo obsodili, če hrepeni bolj po veselih igrah, kjer se zamore z neprisiljenim smehom za celtedenski trud, za vso sitnost in nevoljo dejanskega življenja odškodovati.

Razne reči.

— Spremembe v Lavantinski škofiji. Prestavljeni so č. gg. kaplani: Iv. Vrabl k sv. Antonu v sl. gor. — Iv. Kramberger v Hoče I. — Juri Purgaj k sv. Kungrti na Pohorji. Kaplanija v Zrečah ostane začasno izpraznjena. — V pokoj stopita č. gg. Mih. Graber, župnik pri sv. Urbanu pri Ptuj in Mih. Baumkircher, namestnik pri sv. Jerneji v Radvanji. — V Pišecah je postal tamošnji kaplan J. Lempl provizor, kaplansko službo pa opravljajo č. oo. frančiškani v Brežicah. — Razpisane so fare: sv. Urbana pri Ptuj do 10. apr. — sv. Jerneja v Radvanji do 4. aprila. — Pišeece do 13. aprila.

— Bliža se Veliki teden. S praznimi rokami v cerkev hoditi tiste svete dni ne kaže. Kedor se hoče dejansko vdeleževati svetih obredov velikega tedna, naj seže po bukvah latinsko-slovenskih, ki jih je z imenom „Veliki Teden“ na svitlo dal gosp. Andrej Marušič, in založil gosp. Eduard Seitz, v Gorici. V teh bukvah je zapopadeno vse, kar se od cvetne nedelje do velike noči po farnih cerkvah moli in poje. Pa tudi vsa cerkvena opravila tega časa so v njih razložena. Knjiga velja nevezana 1 gl. 50 kr.. Gosp. založnik jo pošilja na poštni povzetek kamor koli. Pa tudi pri knjigarjih po drugih slovenskih mestih se dobivajo.

— Za pogorelce v Stari vasi so cesar iz lastnega premoženja darovali 1500 gl.

— G. Andrej Ogorek je imenovan za sodnijskega avskultanta na Kranjskem.

— Razpisi učiteljskih služeb na Kranjskem. V sl. okraj. Radovljiškem. Na 1. razredni šoli v Koroški Beli učit. služba, l. p. 450 gl., doklade 50 gl. in stanovanje. Okraj sl. svetu v Radovljici do 10. aprila. — V sl. okraj. Logaškem. Na 2. razredni šoli v Logatcu. 2. učit. služba, l. 450 gl. in stanovanje. Kraj. sl. svetu do 17. aprila t. l. Na Štajarkem. Na 2. razredni šoli pri Mali Nedelji (pošta in okraj Lutomer) služba nadučitelj. s 600 gl. in stanovanjem. Krajnemu šolskemu svetu do 31. marcija t. l. (Nadučitelj utegne postati tudi orglavec.) Na 1. razredni šoli v Šent-Janžu na Vrhu (okraj Šostanj.) s 550 gl. in stanovanjem. Kraj. sl. svetu do 31. marcija t. l.

— Premembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem. Gsp. Ignacij Zor je postal pomočni učitelj v Šmartnem pri Litiji. G. J. Kermavnar, zač. učitelj v Šmartnem pri Litiji gre na Duplico pri Zagorji.

— Ogersko vradovanje se je že večkrat po časnikih grajalo kot eno naj zamudnejših in počasnejših na svetu. K mnogim izgledom zamorem i jaz poročati enega. Leta 1865 je v Reki umrl neki Rudež, ki je za dobrotne namene v Trnovskem okraju volil nekaj denarjev. Volila so se ne dolgo potem dotičnim res izplačala, reška davkarija pa je še le letos t. j. l. 1878, meseca februarja, tedaj čez 15 let (!) poslala pozive, da naj plačajo procentualne zneske. Še polž je samo 7 let lezel čez zid.

— Zabavnika „Alte und Neue Welt“ prišel je te dni na svitlo že 10. snopič, ki obsega: Gottfried von Bouillon. Gedicht von Rheine. Auf der Schweige. Eine Geschichte